

Annak ellenére is...

Lekció: Hóseás 11, 1-11; Textus: Eszter 4,1-16

2025. május 25.

Az „Amikor könnyű, amikor nehéz...” igehirdetés sorozatban most vasárnapról vasárnapra különböző bibliai szereplők vannak előttünk, hogy az ő küzdelmeiket végig követve nyerjünk Istentől látást, bátorítást saját életünk nehézségeire, kihívásaira nézve.

Az elmúlt két vasárnap Nehémiással és Jóbbal foglalkoztunk és szinte ennek folytatásaként lesz most velünk Eszter könyvének egy szakasza. E három könyv egymás után szerepel a Bibliában, abból a korból, amikor a babiloni fogság után Cirus király engedélyt ad a hazatérésre és a nép egy része hazatér, belekezd a romok helyreállításába, mások pedig ott maradnak Perzsiában. Eszter történetében, a fővárosban, Súsánban élő zsidók életébe nyerünk bepillantást. Nehémiás és Eszter könyve itt Júdának nem két különböző maradékát mutatja be, hanem Júda egyetlen maradékát, két különböző szituációban: a Jeruzsálemben visszatértek között láthattuk ahogy Nehémiásnál és Ezsdrásnál megújul a nép hite, Isten-kapcsolata és a közösségi élet, ami nélkülözhetetlen volt a szülőhazába való visszatéréshez, és a templom újjáépítéséhez. Eszter könyvében olvasható maradék életében azonban egyáltalán nem látjuk, hogy Isten törvénye valamilyen formában jelen lenne, nincs arra utaló jel, hogy a nép Istenhez fordulva bűnbánatot tart és megújul a szövetségi kapcsolatban. Mintha a Súsán várában élők azt a nyomorúságot, félelmet tárnák az olvasók elé, hogy milyen az, amikor Isten elrejté az arcát. Lehet, hogy a világ, ahol a nép él teljes fényében ragyog, de a zsidó nép sötétségben ül. Bár a királyi palota jóllétében, arany edényekből királyi bort adnak királyi bőkezűséggel, sűrög-forog a sok szolga a napokon át tartó, rendszerint bujaságokba fulladó lakomákon, de lelki szinten az Isten nélküli élet határozza meg őket, ahol olyan sötét és kontrollálatlan indulatok is lappanganak, mint a gyűlölet, mely majdnem a nép halálához vezet.

Ott kapcsolódunk ma be Eszter könyvébe, amikor Eszter tudomására jut a népiértásra kiadott királyi parancs. Eszter egyik válaszában ezt olvassuk: „bemegyek a királyhoz a törvény ellenére is”. Érdekes megfigyelni, hogy nemcsak ezt a részt kíséri végig az „annak ellenére” valósága, hanem az egész könyvet! Nézzük meg Mordokaj, Eszter és Isten „annak ellenére is” szálait a történetben. A történet fő konfliktusa Mordokaj és az agági Hámán között húzódik, mert bár királyi parancsba rögzítették, hogy Hámán előtt, mint a király első embere előtt mindenkinek meg kell hajolni, annak ellenére Mordokaj nem hajolt meg. Bár azt mondta Eszternek, hogy titkolja el származását, amikor bekerült a királyi udvarba, ő maga azonban nem rejtette azt véka alá, hanem vállalta Hámánnal szemben, hogy azért nem hajol meg ember előtt, mert ő zsidóként csak az egy élő Istent hajlandó ily módon imádni és tisztelni. De Mordokajnál megfigyelhetünk több „annak ellenére is” cselekedetet. Például annak ellenére, hogy a király egy indulatait nehezen kezelő, mások által könnyen befolyásolható vezetőként van ábrázolva, ő mégis leleplezi a király ellen tervezett merényletet. Nem lett volna könnyebb csendben maradni és hagyni, hogy az idegen uralkodót megöljék? Egy elnyomó uralkodóval kevesebb... Úgy tűnik, hogy annak ellenére, hogy idegen országban él, mégis egy másik ország, egy másik Isten törvénye szerint cselekedett. Aztán annak ellenére, hogy ki lett hirdetve a parancs, hogy el kell pusztítani a sorsvetéssel kijelölt időpontban - Adár hónap 13-án - minden zsidót, ő nem elbújt, hanem látványos és hangos gyászba, jajveszékelésbe kezdett a királyi palota előtt. Nem lett volna egyszerűbb magányos harcosként csendben megvívni a nagy csatát? Ha már hangulatkeltés indult el a zsidók ellen, nem lett volna biztonságosabb otthonában, visszahúzódva gyászolni és zsákruhát ölteni? Úgy tűnik, hogy

ahogyan nem érintette meg a „szerezzünk magunknak nevet” – bábéli lelkülete, úgy a félelem szele sem, hanem valami egészen más mozgatta. És többek között annak ellenére, hogy nem látszott emberileg kiút a szabadulásra - számára már szinte folyamatosan készül Hámán szívében a bitófa - mégis a tettek mezejére lép és közbenjárásával megnyílik az út a változásokra. Nem lett volna számára ésszerűbb gyorsan megszervezni a saját disszidálását Jeruzsálembe? Úgy tűnik, hogy nemcsak, hogy nem elmenekült a konfliktus és a halálát jelentő törvény elől, hanem szinte egyenesen tovább megy abba és anélkül, hogy Isten neve elhangozna, mégis egyértelműen hitvallást tesz a népéhez hűséges és cselekvő Istenről, amikor azt mondja: „Mert ha te most némán hallgatsz, a zsidók kaphatnak módot máshonnan a szabadulásra és menekésre, te azonban családdal együtt elpusztulsz”. Mondhatnánk, hogy milyen csúnyán sarokba szorította Esztert. Pedig ő egyszerűen csak objektív valóságként tárja fel a jövőt: Isten szabadító Isten, akinek akárhogyan is, de gondja lesz népére, viszont, ha Eszter némaságába burkolózik, akkor szabadítás ugyan érkezni fog, de valószínűleg ő és családja kimarad belőle. Hogyan foglalhatnánk össze Mordokaj „annak ellenére” cselekedeteit egy szóban? Talán a hittel. Akkor is hitt, amikor úgy tűnt nem éri meg, mert csak hátratételt szenved miatta. Akkor is hitt Isten szabadításában, amikor még semmi nem látszott belőle. Lehet minket is megtalál a kérdés ma: fel tudom vállalni a hitem annak ellenére is, ha folyamatosan hátra tételt szenvedek miatta? Tudok-e bízni annak ellenére is Istenben, amikor még minden sötét, el tudom-e hinni, hogy Ő szabadítást fog készíteni, akár így, akár úgy? Hinni, annak ellenére is...

Menjünk tovább és nézzük meg felolvasott igeszakaszunkban Eszternél az „annak ellenére” szálakat. Először is annak ellenére, hogy Eszter a királyi palota biztonságát élvezzi, nyitott meghallani Mordokaj üzenetét. Azt nem tudjuk, hogy hogyan történhetett meg, hogy egész Súsán váróban kihirdetik a parancsot és Eszterhez nem jut el. Mindenesetre meglepetésként éri, amikor szolgálóitól arról értesül, hogy Mordokaj zsákruhában és hamuban ül a király kapuja előtt. Mordokaj által részletesen megtudja a kiadott parancsot és az első hezitálás után, cselekvésre szánja el magát, annak ellenére, hogy fenntartásai vannak és annak ellenére, hogy törvény szabályozza azt, hogy hívatlanul nem lehet bemenni a király elé, ráadásul a király már 30 napja nem hívatta be magához. Nem lett volna könnyebb a saját kényelmes „buborékjában” maradni? Amíg nem hallott a szolgálóktól arról, hogy Mordokaj mit csinál a kapu előtt, addig minden olyan békés volt. Nem ülhetett volna vissza a kényelmes kerevetre élvezve tovább a királynői lét minden előnyét? Nem tehette volna meg, hogy lehasítva azt, ami körülötte történik, egy biztonságot jelentő saját „buborékba” menekül? De, mindenképpen megtehetette volna, övé volt a választás: a kényelem fotelét és saját világának zárt valóságát választja vagy életét kockára téve, mindent egy lapra tesz fel másokért? Tapasztaltuk már, hogy könnyebb lenne a saját kényelmünket választani a mások iránti áldozathozatal helyett? Megkísértett már minket is, hogy inkább sorozatokba, mások folyamatos kibeszélésébe vagy éppen egy saját belső képzelte világba menekülünk a nehéz helyzet elől? Vagy emlékszünk-e olyanra, amikor büszkeségünk „buborék világába” zárva tartottuk távol a szívünket a bajtól, a másik segélykiáltásaitól. Testvérek mennyi válás előtt hangzanak el segélykiáltások az egyik oldalról, amikor a másik saját igazsága vagy éppen büszkesége „buborékjában” ül és nem hajlandó meghallani a vészjelzéseket! Mire sok próbálkozás után -akár évtizedek telnek el! - meghallja, akkorra legtöbbször áthidalhatatlan érzelmi szakadék keletkezik a két szív között, már nem tudják egymás mellett elképzelni az életet. Az Úr adja meg azt a kegyelmet, hogy időben meghalljuk a segélykiáltásokat és meglássuk a vészjelzéseket, hogy ne szalasszuk el azt az időt, amikor még van lehetőség a cselekvésre, amikor még fel sem merül a külön út opciója! Sajnos az a fajta büszkeség, ami a nagy és féltett egonk talaján nő óriássá, valamint saját igazságunk vagy kényelmünk óriásai, nemcsak a házasságban, de minden

kapcsolatban képes elválasztani minket a valóság tisztán látásától és a felénk érkező segélykiáltások meghallásától, vészjelzések meglátásától.

Eszterhez visszatérve, az, hogy ő meghallotta Mordokaj segélykiáltását és kilépett saját kényelméből, sőt egész életének biztonságából, ahhoz – lehet több is, de valószínűleg - két dolog mindenképpen hozzájárult. Az egyik Mordokaj világos, egyértelmű hitvallása, amint Isten szabadító hatalmára mutat és kérdésével felnyitja a szemét, a szívét arra, hogy meglássa ebben Eszter a saját szerepét, az Istentől időben előkészített helyét, küldetését. A másik dolog, ami hozzájárult a biztonságot jelentő élet elhagyásához, az a helyzetre adott válasz és a döntés melletti kitartás, mely aktív cselekedetben jelent meg. Sok kapcsolati állóháború lenne elkerülhető, ha akár Isten közvetlen, akár közvetett szavát engednénk, hogy kibillentsen a saját „buborékvilágunkból”, elkerülő és hárító mechanizmusainkból és meglátnánk azt, hogy Isten mire hív minket és abba belépve, Vele együtt munkálkodva tudnánk kitartani döntésünk mellett és aktív cselekvésekkel járni a szabadulás útján. Ahogyan Eszter döntött, hogy „ha el kell vesznem, hát vesszek el”, sokszor számunkra is az jelenti a szabadulás felé tett első lépést, hogy készek vagyunk meghallani az Isten szavát és ha kell halálba adjuk saját egonk, saját biztonságunk, saját igazságunk, saját büszkeségünk egy nagyobb akaratért, a változásért, a helyreállításért. Ez az Istennel bejárt út (meghallani-meglátni-dönteni-magamat lelki értelemben halálba adni-a hit lépéseit cselekedni) nemcsak a házasságok megújulásának, hanem bármilyen konfliktusos kapcsolatunk rendezésében képes változást, szabadulást munkálni, Isten ereje által.

Azt sem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy Eszter annak ellenére, hogy királynői pozícióban volt, mégsem rohant fejfel a falnak: nem egyből intézkedik a királynál és amikor később a király felajánlja neki, hogy bármit kér megkapj, Eszter vár. De nem akárhogy vár, nem akárhogy várja ki a megfelelő időt. Amikor megnyílt a füle és szíve Mordokaj kérése előtt, akkor böjtöt hirdet maga, szolgálói és a többi zsidó számára. A háromnapos böjt jelezte, milyen komolyan vette a vészhelyzetet és a saját apróságát az Isten nagy történetében. A böjtre hívással és magával a böjttel Eszter elismerte, hogy szüksége van mások támogatására, sőt szüksége van egy nála sokkal nagyobb hatalomra. Bár az imádságról itt közvetlenül nincs szó, de az Ószövetségben az imádság mindig a böjt kísérője volt. Istennel és Isten előtt készül Eszter! Annak ellenére, hogy pozíciójánál fogva azonnal intézkedhetne, ő vár és Istennel készül! Kihívás ez nemcsak azért, mert 21. századunkban általában mindenhez gyorsan hozzá tudunk és akarunk jutni, hanem azért is, mert személyiségünkhöz mértén és szívünk sebeztsége legtöbbször két utat választunk: vagy gyorsan bele akarunk menni a konfliktusokba és letudni azt, vagy teljesen elkerüljük őket. Biztos vagyok benne, hogy ebben a helyzetben jól jelen lenni, csak az Istennel töltött idő biztonságából, böjtből és imádságból és a közösségi háló megtapasztalásából lehetett.

Hogyan jellemezhetnénk egy szóval Eszter „annak ellenére” lépéseit? Talán az engedelmisséggel. Mert annak ellenére, hogy ő maga a királyi palotában jelenleg biztonságban volt, mégis vállalta a királyhoz való váratlan bemenetelt. Annak ellenére, hogy halál várt arra, aki hívatlanul megy a király elé, ő meghallotta Mordokaj fájalmát, segélykiáltását népükért és aktív cselekvésre szánta el magát. És annak ellenére, hogy rangjánál fogva, egyedül is meg tudta volna oldani, mégis Istennel készült a király elé bemenni, böjttel való támogatást kérve a környezetétől. Annak ellenére, hogy élhetett volna csak a maga javára pozíciójával, meglátta és elfogadta Mordokaj által megvilágított isteni időzítés valóságát és belelépett a közbenjárás életveszélyes feladatába. Engedelmisséggel bele lépni Isten tervébe, annak ellenére is...

És végül nézzük meg Isten „annak ellenére” jelenlétét ebben a történetben. Súsán várában élő júdeai maradék, nem él Cyrus király felkínálta lehetőséggel, miszerint szabadon hazamehetnek, elhagyva az idegen föld, idegen kultúráját, idegen vallását. A maradék eme része, az akkori perzsa

világ, túlzással, bizonytalansággal és gonoszsággal teli életében marad. És mindezek ellenére, Isten mégis jelen van! Lehet csendben van, nem halljuk közvetlen hangját, elrejtí az arcát, de a szívét nem rejtí el! Isten hűséges, még ha arra kényszerült is, hogy elrejtse a arcát, önmagát nem tagadhatja meg. Ő az marad, aki mindig is volt, egy olyan Isten, Aki nek bensőjét megindítja a könyörület e bűnös nép iránt, Aki akkor is hű marad szövetségéhez, ha népe folyamatos hűtlenségben él. Ezt az irgalmas, a cselekedetektől független szeretet írja le felolvasott lekciónk, amikor Isten azt mondja népének, hogy mint gyermeket arcához emelő szülő öleli magához Izraelt, aki újra és újra lemászik Istene karjából és más istent keres magának. Milyen fájdalmas, amikor a szerelmes Isten azt mondja: „népem megrögzötten elfordul tőlem”. És bűnei ellenére is, nem akar vesztükre törni, nem bűneik szerint bánt velük, hanem meg akarja menteni őket.

Micsoda szeretet, hűség ez! Ez a mérhetetlenül elkötelezett szeretet van jelen az Ő gondviselése által, ahogy az emberi szem elől elrejtve, Ő csendesen szövi a történesek szálait! A véletlenek sorozatában egyértelműen kiábrázolódik hatalma! A lehetőségek és a történesek egybeesése csodálatosan mutatják be a csendesen munkálkodó Isten munkáját, ahogyan a királynői szék éppen megüresedik és Eszter ott van Súsán várában és őt választják; ahogyan Mordokaj leleplezi a király elleni összeesküvést; Eszter értesül Hámán tervéről és bátran a király elé megy; Esztert kedvezően fogadja a király; a király álmatlanságában pont azt a történetet olvastatja fel, ahol Mordokaj leleplezi az ellene szőtt összeesküvést; Hámán korábban érkezik a palotába, pont őt kérdezi meg a király, hogy mit kell azzal az emberrel tenni, akit ki akar a király tüntetni; Hámán éppen Eszter lábainál van, amikor a király visszatér; éppen arra a bitófára akasztatják fel, amit Hámán emelt Mordokajnak és Mordokaj lesz a király első embere.

Ez egyrészt csodálatos hír ma számunkra: Isten a legsötétebb helyzetekben is ott van értünk, harcol értünk, akkor is, ha mi éppen nem látjuk sem a kiutat, sem a szabadulás útját. Eszter könyve végén ennek a szabadulás emlékére rendelik el a Purimot, mely ünnep arra szólította fel a diaszpórában élő zsidókat, hogy még a mérhetetlen és elképzelhetetlen gonoszsággal szemben is ünnepeljék meg a szabadulás örömet. Ez pedig előre mutat arra a nagy szabadításra, amit Jézus hozott el már nemcsak Izrael, hanem az egész világ számára a teljes megsemmisülés fenyegetettségéből. Ő írta át azt a fenyegető iratot, ahol bűneink büntetése miatt halál várt volna ránk.

És bár csodálatos volt látni azt, hogy Mordokaj hitt akkor is, amikor még a szabadulás kicsi reménye sem csillant fel, de ha szívünkbe nézünk, akkor nagyon jó tudjuk, hogy alapvetően képtelenek vagyunk a nehézségek idején kimondani, hogy Isten akárhogyan is, de meg fog szabadítani. Lehet ki tudja mondani a szánk, de szívünk a félelem és az aggodalom köteleiben él, folyamatosan azt keresve, kérdezve, hogy miért engedte ezt meg Isten? Bár csodálatos volt látni Eszter annak ellenére is hitét, bátorságát, ahogy meghallja és meglátja az Isten hatalmát, ahogy amellet dönt, hogy kilép a biztonságot jelentő saját világból és belép az életveszélybe, de szívünk valósága az, hogy nem tudunk kilépni a büszkeségünk, biztonságunk, saját igazságunk, egonk „buborékvilágából”, nem halljuk meg a körülöttünk lévő segélykiáltásokat, vészjelzéseket. Sőt, ha a Lélek világosságában megvizsgáljuk a szívünket, akkor azt mondhatjuk, hogy ismerjük azt az igazságot, hogy Isten feltétel nélkül és minden hiányunk, sebzettségünk, tökéletlenségünk ellenére szeret, de nem él a szívünk eszerint az igazság szerint, mert folyamatosan meg akarunk dolgozni Isten szeretetéért, elfogadásáért! Egyszerűen képtelenek vagyunk „minden ellenére” is hinni, engedelmeskedni és a „minden ellenére is szeretve vagyok”-ból élni. Képtelenek vagyunk, mert erre egyedül Jézus volt képes! Ő volt az, Aki akkor is bízott az Atyában, amikor a szabadításból még nem látszott semmi, Ő volt az, aki akkor sem szállt le a keresztről, amikor teljesen elrejtette az arcát a mennyei Atya és Ő volt az, aki végig tudta, hogy Ő az a gyermek, akiben gyönyörködik

az Atya, aki fel fogja Őt támasztani halálból életre. Egyedül Benne, Általa lehetünk képesek, annak ellenére hinni, ha mindenütt a sötétséget látjuk tombolni és semmiben nem látjuk Istent munkálkodni. Egyedül Benne és Általa annak ellenére, hogy szívünk önző, saját igazsága, büszkesége által meghatározott lesz újra és újra, mégis képesek lehetünk halálba adni az önzőségünket, minden magunkba zárt kényelmi működésünket és engedelmesen, bátorsággal belelépni az Isten által már előkészített helyzetekbe. Vele meglátjuk a történések szálait szövögető isteni szöttest életünk történeteiben. Egyedül Benne és Általa lehetségessé válik, hogy annak ellenére, hogy szívünk sebeztsége szerint képtelenek vagyunk a feltételi nélküli szeretet befogadására és adására, Vele és Benne képesek vagyunk arra, hogy szívünk zsigeri működéseibe is beengedjük a szeretettség, elfogadottság, értékesség és biztonság Általa megszerzett ajándékát és új életet éljünk, amit át – és átjár az „annak ellenére is” hiszek, engedelmeskedem, szeretettségben élhetek valósága. Legyen így! Ámen!

(Győriné Vincze Krisztina)